

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET KOLLUNGERÖD VATTEN ORUST KOMMUN

Tillhör länsstyrelsens beslut 1988-08-07 Dnr 231-2197689
LÄNSSTYRELSEN I GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN
FÖRVALTARE: SKOGSVÅRDSSTYRELSEN

1 INLEDNING

Naturreseptatet Kollungeröd vatten utgör en av Bohusläns få lerslättsjöar av stort ornitologiskt intresse. Sjön består av ett nordligt och ett sydligt bäcken, som åtskiljs av de två större öarna Lyngholmen och Angholmen. Stränderna kantas av vidsträckta vassområden. Sjöns omgivning har stora landskapliga värden.

Detta är en reviderad och förenklad skötselplan efter ett förslag som upprättades genom länsstyrelsens försorg 1976. "Förslag till skötselplan för naturreseptatet Kollungeröd vatten Orust kommun" av Roland Olin. Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län".

2 ALLMÄN BESKRIVNING

2.1 Data

Skyddsform	Naturreseptat, avsatt 1970-03-04
Kommun	Orust
Kartor	Topografiska kartbladet 8B Vänersborg Ekonomiska kartbladet 081 12
Areal	Ca 405 ha
Förvaltare	Skogsvårdsstyrelsen

2.2 Naturförhållanden

Kollungeröd vatten består av ett nordligt och ett sydligt bäcken, som skiljs åt av de två öarna Ängholmen och Lyngholmen. Sjöns största djup är 2,7 m, vilket uppmätts norr om Lyngholmen (Bengtsson & Lewander 1965). En betydande del av det norra sjöavsnittet har ett djup mellan 1,5 och 2 m. I sjöns södra del är medeldjupet mindre och endast ett begränsat sjöavsnitt sydväst om Lyngholmen har ett större djup än 1,5 m. Sjöns höjd över havet är 36,3 m (topografiska kartan). Dess nederbördsområde omfattar ca 900 ha.

Sjöns omgivning präglas av odlingslandskapet med vidsträckta åker- och betesmarker omväxlande med lövskogspartier och barrskogsklädda sluttningar.

Sjöns stränder kantas av vidsträckta vassområden med inslag av näringskrävande, mindre vanliga växter som smalkaveldun och sprängört. Karaktäristiskt i vattenvegetationen är också stora mattor av flytbladsväxter och undervattensvegetation dominerad av hårslinga och hornsärv. Av stor betydelse för det rika fågellivet är också de omfattande starrängarna som har sin största utbredning innanför vassbältena.

Till de naturskönaste partierna hör jordbrukslandskapet omedelbart väster om sjön samt de båda öarna Lyngholmen och Angholmen. Den förra ön är kuperad med uppstickande bergknallar omgivna av ljunghed. Flera av bergknallarna är sk fågeltoppar med karaktäristisk lavvegetation. Ljungheden vittnar om en tidigare intensiv beteshävd och utgör ett mycket karaktäristiskt inslag i landskapsbilden. Tyvärr planterades gran på den sydvästra halvan av ön i början av 60-talet.

Ängholmen är mycket låg och nästan fullständigt plan med undantag av en bergknalle på väständan. Öns västra hälft har varit uppodlad medan den andra halvan betades liksom även strandängarna.

Sjöns stora vetenskapliga värden, både ur ornitologisk och limnologisk synpunkt, är väl kända genom en rad undersökningar av bl a Bengtsson & Lewander (1965), Lysén (1967 a,b) och Pehrsson (1965, 1972).

Vid en inventering av sjöns fågelliv (Pehrsson 1965) observerades 33 arter som på något sätt är beroende av sjön, dess vassar och strandängar. Artsammansättningen är typisk för en eutrof slättlandsfågelsjö och sjön utgjorde första kända häckningsplats i landskapet för så utpräglade vassfåglar som knölsvan och skedand samt möjligen också rörhöna. Ängholmen och Lyngholmen utgör dessutom synnerligen goda häckningsplatser för bl a vadare då de här är skyddade mot räv.

Invid sjön fanns vid mitten av 1960-talet en stor hägerkoloni, som dock har övergivit den gamla häckningsplatsen på norra sidan. Hägern syns emellertid fortfarande vid sjön.

Orsakerna till sjöns rika fågelliv är av två slag (Pehrsson 1972). Dels finns i sjön olika biotoper vilket tillfredsställer kraven för ett flertal fågelarter såväl under häcknings- och ruggningstid som under sträcket höst och vår. Dels ligger sjön utmed en flyttningsväg via mellersta Sverige i sydvästlig riktning mot norra Jylland, vilket kan leda till koncentrationer av vissa arter i högre grad i detta kustavsnitt än utmed andra delar av västkusten.

3 SKÖTSELPLAN

3.1 Allmän målsättning för reservatets skötsel

Målsättningen skall vara att områdets karaktär av rik fågelbiotop skall bevaras. För att gynna det rika fågellivet, med både art- och individrikedom skall det öppna kulturlandskapet bibehållas. Området har stora kvalifikationer som studieobjekt och därför är målsättningen också att göra reservatet tillgängligt för allmänheten genom att anvisa vissa områden dit man kanaliserar besökare.

3.2 Allmänna anvisningar för reservatets skötsel

Vegetationsbältena kring sjön från öppet vatten till strandängarna bör successivt kontrolleras. Vad vassbekämpningarna beträffar uppges i reservats bestämmelserna (A2) att ”förvaltaren skall till förhindrande av sjöns fortsatta igenväxning äga ombesörja regelbunden vasstäkt av de delar av sjön, där igenväxning visat sig påtaglig”. Denna åtgärd är inte aktuell i nuläget. Inom begränsade områden av strandängarna kan en viss igenväxning av Salix-arter och al tillåtas. Detta gynnar fågelarter som redan finns vid sjön som vattenrall, rörhöna, sothöna, rör- och sävsångare samt sävsparv, men även andra arter som kan tänkas invandra till sjön.

Genom ett samarbete mellan länsstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden i Orust kommun och skogsvårdsstyrelsen har ett kontrollprogram inletts där kontinuerliga vattenprovtagningar

ingår samt uppsikt över vassbältenas ev ökning i utbredning.

Hägern har övergivit den tidigare kolonin på Kollungeröd 1:14, 1:17. Den täta högvuxna granskogen på Bö 3:3 bör om möjligt bevaras. Detta bestånd erbjuder goda möjligheter för en återkolonisation av häger inom området.

Genom uppsättning av andkorgar och knipholkar kan fågellivet i sjön berikas.

3.3 Detaljbeskrivningar och detaljåtgärder

Reservatet är indelat i nio skötselområden, karta bilaga 1.

Skötselområde 1

Beskrivning: Omfattar reservatets skogsområden. Här ingår även hållmarksimpediment.

Åtgärder: För dessa områden gäller en naturvårdsinriktad skogsbruksplan som upprättades 1984 av skogsvårdsstyrelsen.

I planens avd nr 4 står en dubbelbok och en stor ek vilka har ett särskilt skydd (reservatsföreskrifterna C 4).

Skötselområde 2

Beskrivning: Omfattar det mesta av reservatets öppna marker. Dessa utgörs av åker- och betesmarker.

Målsättning: Åker och/eller betesmark.

Åtgärder: Åkerbruk, bete och/eller slåtter.

Skötselområde 3

Beskrivning: Omfattar reservatets strandängar. Dessa utgörs till stora delar av vassdominerade områden. På några håll ingår även angränsande fastmarksängar.

Målsättning: Öppna strandängar.

Åtgärder: Bete samt manuell röjning av buskar och sly vid behov.

Skötselområde 4

Beskrivning: Området har karaktären av hagmark med ek och tall men här finns även betydande hållmarkspartier. I buskskiktet märks rikligt med en samt stark föryngring av ek och rönn.

Målsättning: Ekhage med inslag av tall samt hållmarksområde.

Åtgärder: Bete samt röjning av sly.

Skötselområde 5

Beskrivning: Vackert betesmarksområde beläget i en västsluttning. I de övre och södra delarna finns spridda enbuskar och ekar.

Målsättning: Öppen betesmark med enstaka enbuskar och ek.

Åtgärder: Bete samt röjning om ett alltför starkt slyuppslag skulle uppstå.

Skötselområde 6

Beskrivning: Igenväxande betesmark. Markägaren har efter ansökan fått tillstånd till plantering, dock med förbehållet att det sker med löv.

Målsättning: Alt 1. Lövskog. Alt 2. Betesmark.

Åtgärder: Alt 1. Plantering av lövträd. Alt 2. Bete.

Skötselområde 7

Beskrivning: Gräsbevuxen höjd med gles blandskog invid gården Näs.

Målsättning: Gräsbevuxen höjd med gles blandskog.

Åtgärder: Bete samt röjning vid behov.

Skötselområde 8

Beskrivning: Lyngholmen. Öns sydvästra del är planterad med gran som nu har en ålder av ca 30 år. För övrigt består ön av uppstickande bergknallar omgivna av ljunghed. Betet som bedrevs här har dock upphört därför breder buskar och sly ut sig alltmer.

Målsättning: Granskog samt ljunghed omväxlande med hållmarker med ett visst buskinslag för övrigt.

Åtgärder: Naturvårdsinriktat skogsbruk i granskogen, bete för övrigt.

Skötselområde 9

Beskrivning: Ängholmen. Ön är nästan helt plan med endast en bergknalle som sticker upp vid västudden. Öns västra del har hävdats som åker, dess östra del har betats. Ön är omgiven av strandängar.

Målsättning: Öppen betesmark.

Åtgärder: Bete. Gammal taggtråd avlägsnas samt de gamla takplåtarna till de fallna ladorna.

3.4 Anordningar för friluftslivet

Parkeringsplats, informationsskyltar, badplats och stigar enl karta, bilaga 1.

För närvarande undersöks möjligheten att även anlägga en parkeringsplats i reservatets södra del samt att från denna anlägga en stig till en utsiktspunkt vid sjöns sydvästra strand

4 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Finansieringen av naturvårdsförvaltningen åvilar staten genom vårdanslaget. Ekonomiplan, bilaga 2.

Ekonomiplanen ingår ej i fastställelsebeslutet.

